

Joop Pieëte sr. als prof filmer:

Voor de amateur hoor je in een andere wereld thuis

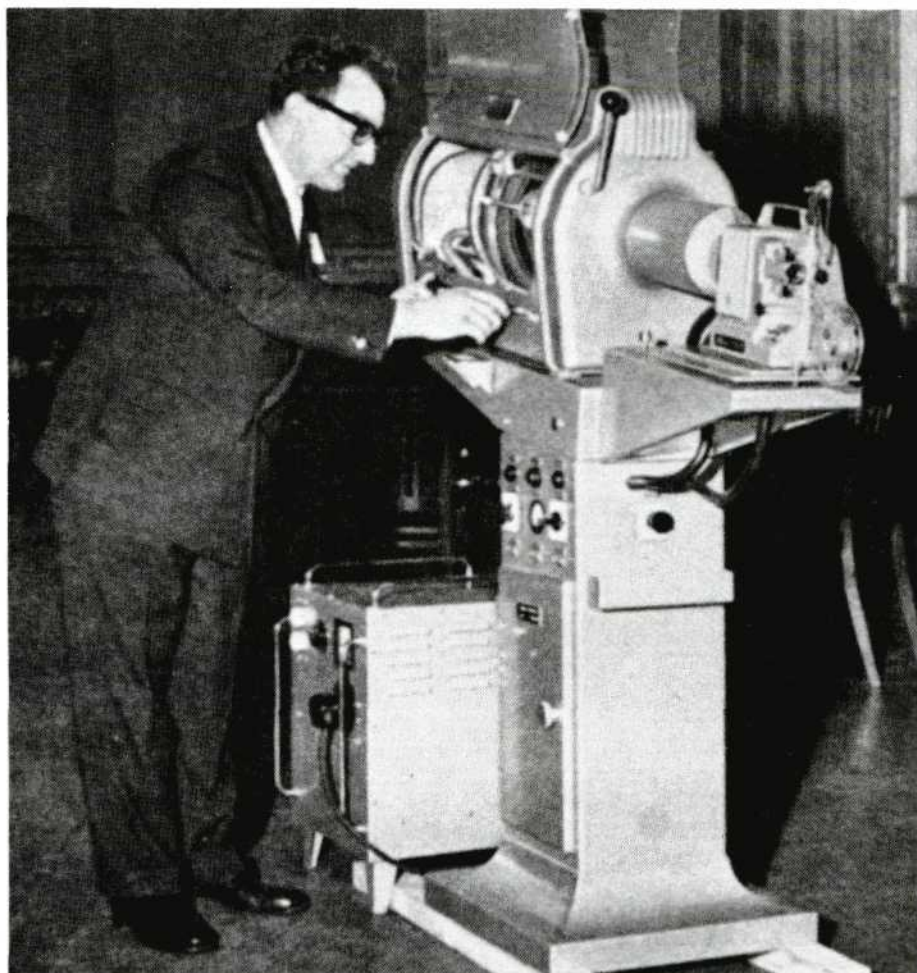
Nieuwelingen bij de NOVA zal de naam JOOP PIEËTE nauwelijks iets zeggen. voor de ouderen echter is Joop onverbrekkelijk verbonden aan de rijke historie van onze binnenkort jubilerende organisatie. Dat hij in NOVA-verband niet meer zo van zich laat spreken, komt niet door zijn eventuele behoefte aan rust. Integendeel, ondanks zijn 67 jaren heeft Joop Pieëte het nog elke dag beredruk, want sinds 1972 zit hij 'in het vak', zoals dat heet. 'JPS studios bv' is in korte tijd een begrip geworden in de Nederlandse filmwereld. Bladerend in een dik plakboek maken we even een tripje door Joops rijk gevulde verleden.

Super lamphuis

Getuige de vele loftuitingen in menig persbericht kon Joop sinds mei 1960 bij de NOVA geen kwaad meer doen. Na het grootse NOVA CONGRES in Leiden op 21 en 22 mei lezen wij in een voorganger van Filmbeeld de volgende passage:



Kwaliteitsbewuste Joop op een van zijn vroegere zwerftochten in de natuur. (1963)



De enorme 8 mm projector, zoals Joop Pieëte hem voor het NOVA congres in Leiden (1960) had gemaakt. (foto: Smalfilm 10 juni 1960)

Liefhebbers van techniek raken bij hem thuis nooit uitgekeken

Aller aandacht werd in de foyer getrokken door een reusachtig lamphuis van een bioscoopprojector, met als contrast daaraan gebouwd 'n kleine Bauer projector. Door de energie van de heer J. Pieëte is hier een technische prestatie geleverd, die aller bewondering afdwingt. Hij heeft met opoffering van ongelofelijk veel vrije tijd de projectie mogelijk gemaakt, waarmee 8 mm films voor een groot publiek konden worden vertoond, iets waarmee wij op vorige congressen altijd hebben gesukkeld. Hij heeft gebruik gemaakt van een bioscoopprojectielamp, dus een booglamp met grote spiegel. Daarvoor heeft hij bijzondere koelingen aangebracht, in de eerste plaats door een interferentiefilter, waardoor 50% van de warmte, maar slechts 5% van het zichtbare licht werd opgeslokt. Daarna is nog een speciale koeling naar het beeldvenster geleid, waardoor de 8 mm kleurenfilm ongestoord kan worden geprojecteerd op een beeld van meer dan drie meter, helderder dan de grote 16 mm zaalprojector op dezelfde afstand gaf. Dat is wel een

enorme stunt, waarvoor de heer Pieëte ook hier alle hulde wordt gebracht. (Smalfilm, 10 juni 1960)

Erelid

Mede door zijn verdienste op het gebied van de geluidsvoorziening werd Joop Pieëte korte tijd daarna officieel tot erelid van de NOVA gebombardeerd. Om een filmprogramma voor een NOVA CONGRES projectiegereed te maken, had Joop vaak avonden en nachten werk, omdat iedereen zo z'n eigen geluidssysteem en snelheid had. Toch wilde iedere filmer dat zijn produktie 'zo synchroon mogelijk' op het doek verscheen en dat viel weleens niet mee. In de jaren zestig waren er voor de filmamateurs nog niet van die nauwkeurige elektronische systemen als tegenwoordig. Joop merkt glimlachend op: 'Vroeger kreeg je bij de NOVA de eerste prijs als er een deur dicht gegooid werd en de klap zat synchroon met het geluid'. Van camera's waarmee je gelijktijdig beeld en geluid kunt opnemen, kon men toen noch slechts dromen.

Eigen platen

Het technisch hobbyïsme had Joop Pieëte al voor de oorlog in z'n greep. Als jongeman van 24 maakte hij grammofoonplaten met zelfgebouwde apparatuur. Als medium gebruikte hij lakplaten of zelfgegoten gelatine op glas. De opnamen bestonden hoofdzakelijk uit familietafreeltjes, zoals de eerste geluidjes van kinderen en zo. Later werden dat ook opnamen van een eigen bandje, waarin Joop gitaar speelde. Hij herinnert zich nog dat hij met grote groepen jongeren met een gitaar vol met linten de duinen in trok, want de natuur had ook zijn

'Als de ontroering die ik zelf heb meegemaakt op anderen overslaat ben ik tevreden'



Voor de tweede keer neemt Joop Pieëte in zijn filmloopbaan de 'bronzen hertog' van het Benelux festival in beslag. (1960)

grote belangstelling, zoals later uit zijn films zou blijken.

Direkt na de oorlog begon Joop voor zichzelf. Hij stichtte het electrotechnisch bedrijf ERGON-ELECTRIC, waarin hij zoveel energie stak dat er geen tijd voor hobby's meer overbleef. Joop kon gewoon niet meer ophouden met werken,

hij was bevangen door de managers-ziekte. Om er niet aan onderdoor te gaan, besloot hij op doktersadvies ook eens wat anders te gaan doen. Dat werd de rally van Monte Carlo, die hij met vriend Louis van Noordwijk ondernam. En toen kwam het. 'We wilden het vastleggen, dus leenden we een fotocamera en een 8 mm filmcamera. Toen we weer terug waren, was ik zo gek van het beeld, dat ik op dezelfde dag een foto- en filmcamera kocht, 16 mm, want kwaliteit stond bij mij altijd voorop'.

'Baggermolen'

Als eerste amateur schafte kwaliteitsbewuste Joop zich een zg. dubbelbandprojector aan. Dat is een apparaat met twee stel spoelen, een met film en de ander met 16 mm perfo geluidsband, die uiteraard synchroon lopen. Dit juweeltje van techniek stond in vakkringen bekend onder de naam 'baggermolen'. En zo kon de vroegere hobby uitstekend met de hedendaagse gecombineerd worden.

Omdat Joop Pieëte zijn liefhebberijen graag samen met anderen uitoefende, werd hij al spoedig lid van de Leidse Smalfilm Liga. Hij was toen ook gelijk lid van de NOVA, want in die tijd waren alle filmclubs bij deze organisatie aangesloten. Door zijn creativiteit en hulpvaardigheid, verwierf Joop zich al spoedig grote faam in bredere kring. Dat hij graag anderen deelgenoot van zijn verworven kennis en produkties maakte blijkt uit de vele lezingen die hij samen met zijn vriend Leo Oostenburg gaf. Vanaf 1951 totdat hij ermee stopte in 1973 zullen het er ongeveer 300 geweest zijn. In het plakboek zijn veel bewijzen van dankbaarheid en waardering voor zijn educatieve inspanningen te vinden, die zowel film, dia's en geluid omvatten.

Onderscheidingen

Als Joop Pieëte al zijn verworven onderscheidingen uit zou stallen, was daar ongetwijfeld een groot deel van zijn studio mee bedolven geweest. Niet alleen brachten zijn films hem met grote koppen in de krant, maar ook zijn foto- en diaprestaties mochten er zijn. Als zichtbare bewijzen voor zijn roemrijke periode staan twee loodzware 'Bronzen Hertogen' in de vensterbank. Deze werden op het Beneluxfestival van 1964 en 1966 gewonnen, respectievelijk voor zijn films 'MUOTA' en 'MIROIR'. Joop trachtte



Geluid en beeld monteren op de dubbelbeeldviewer.

met elke film weer wat nieuws te doen, wat kenmerkend is voor de aanpak van zijn hobby. In zijn repertoire treffen we dan ook speelfilms naast pure abstracte werkjes aan. In veel films gaat zijn belangstelling uit naar het superkleine, waarvoor naast speciale camera-opstellingen engelengeduld vereist is.

'Weet je, er is zo machtig veel te zien in de natuur, heel klein soms, waar mensen gedachtenloos aan voorbijgaan. Die wil ik ze laten zien, omdat je uit de natuur veel kunt leren. Toch ben ik er niet op uit om mensen iets te leren. Beter gezegd, ik ben pas tevreden, als de ontroering die ik zelf heb meegemaakt, op anderen overslaat'.

Prima combinatie

Joop toont zich aan de ene kant een vindingrijk technicus en aan de andere kant een artistiek gevoelig mens, met oog voor de schoonheid van de natuur en goede muziek, een combinatie die hen uitermate geschikt maakt voor de filmwereld, die hij nu als beroep is gaan uit-

Groot aantal films met belangstelling voor het superkleine

oefenen. Toch dacht in de jaren zestig geen haar op Joops nog goed gevulde hoofd eraan om beroeps te worden. In een interview uit de Leidse Courant van 9 juni 1966 lezen we:

'Ik blijf amateur. Ze hebben me herhaaldelijk, soms heel aantrekkelijke aanbiedingen gedaan om 'in het vak' te komen. Ik heb geweigerd. In de eerste plaats omdat je als beroeps afhankelijk bent van opdrachtgevers en de zaak min of meer uit handen moet geven, terwijl een amateur alles zelf doet, de gehele apparatuur verzorgt en dus zeker nader tot zijn onderwerp staat. Voorts is de techniek van de professionals beslist slordiger wat het filmverbruik betreft. Amateurs kunnen zich dat niet veroorloven, wat de perfectie ten goede komt en je dwingt de filmbare momenten af te wachten, hetgeen je opmerkingsgave en ook je verbeeldingskracht bevordert... Nee, ik word geen beroeps, ik blijf amateur'. (Leidse Courant, 9 juni 1966)

Toch beroeps

Waarom Joop zes jaar later WEL beroeps werd, kan verklaard worden uit de verwatering van de contacten met het verenigingsleven, waaruit hij in het verleden zoveel voldoening putte. Door zijn lidmaatschap van de Leidse Smafilm Liga en zijn filmtechnische dadendrang,



Een van de projectietorens van zijn dia-show.

was hij ook spoedig in NOVA-verband een bekend figuur. Er bestond tussen de actievelingen in de amateurfilmwereld een hechte band van goede vriendschap.

Je had het gevoel dat je wat voor elkaar kon betekenen en dat je je aan elkaar kon optrekken. Joop vertoefde in die sfeer als een vis in het water. Maar helaas, de tijden veranderden. Er groeiden meningsverschillen in diverse clubs over bepaalde NOVA-zaken, wat er uiteindelijk toe leidde dat ook Joops club zich uit de NOVA terugtrok. Als NOVICAAN in hart en nieren, voelde Joop zich toen min of meer door zijn clubgenoten verraden en kon niet langer lid blijven van deze Leidse amateurfilmclub. Het lezingenprogramma waar Joop nog mee doorging, kon zijn behoefte om zich filmisch

te uiten niet genoeg bevredigen. Hij wilde weer echt iets voor anderen betekenen, hij wilde weer de spanning en uitdaging van vroeger beleven. Dat was waarschijnlijk wel de grootste reden om het electrotechnisch bedrijf, dat hij met zijn broer runde, te verkopen en de stap 'in het vak' te wagen.

Andere wereld

Een groot gedeelte van de woning van Joop Pieëte aan de Burggravenlaan in Leiden werd omgetoverd tot studio en van een schat aan imposante apparatuur voorzien. Zijn huis, dat tot dan toe een waar toevluchtsoord voor nooddruftige filmamateurs was geweest, oefende nu ook grote aantrekkingskracht op vakmensen uit. Verschillende vroegere filmvrienden, die ook het filmen als beroep zijn gaan uitoefenen, behoren nu tot zijn vaste klantenkring. En de amateurs? ... Op een enkele uitzondering na, hoort Joop daar nooit meer wat van. Ze zijn hem als een soort heilige gaan beschouwen, iemand die ongenaakbaar is, hoewel hij in zijn gedrag daar niet de minste aanleiding toe geeft.



Joop Pieëte, zoals vriend Leo Oostenburg hem zag.

'Zodra je je professioneel gaat bezighouden, is het alsof er een grote wig komt tussen de amateurs en vakmensen. Naar aanleiding van een lezing is hier nog wel eens een groep geweest. Die mensen waren helemaal wild enthousiast en ze durfden haast niks te vragen of te doen. Ze voelden zich dan dom als ze wat vroegen op dit gebied hè. Dan ging ik ze filmen in de grote geluidsstudio, met camera en pilootrecorder en dan begon ik een soort interviews, waarin ik vragen ging stellen, leuke dingen allemaal. Dan zei ik later: 'Jongens, jullie vragen me maar op de club een avond en dan breng ik die

film mee'. Dat werd prompt gedaan, hè. Iedereen was laaiend enthousiast. Je had het lipsynchroon, wat voor een amateur nog heel iets bijzonders was. Maar dan heb je dat gehad en dan hoor je nooit meer wat van ze. Het is afgelopen, want je hoort voor hen in een andere wereld thuis'.

Toch gelooft Joop, dat de oude garde goede filmers, of ze nu beroeps zijn of niet, behoefte voelt om elkaar weer eens regelmatig op te zoeken, werk met elkaar te bespreken, enz. Ze missen wat, omdat het verenigingsleven toch anders is dan vroeger. Een aantal jaren heeft in verband hiermee de filmgroep Synoscoop bestaan, waarvan Joop mede-oprichter was en die regelmatig bekende gastsprekers in haar midden had. In nostalgische buien verlangt hij nog weleens naar vroeger terug.

Twee Jopen

Wie Joop opbelt, maakt 50% kans om een verkeerde Joop Pieëte aan de lijn te krijgen. De liefde voor het vak vond nl. al spoedig weerklank bij zijn gelijknamige zoon. Gemakshalve wordt er in huize Pieëte dan ook niet meer over Joop, maar over Junior of Senior gepraat, een gewoonte die door vrienden en relaties is overgenomen. Junior ontpopte zich al spoedig na het oprichten van de zaak als een kei in de geluidstechniek, zodat Senior zich ongehinderd met het beeld kon bezighouden. Een ideale vader en zoon combinatie, zou je zo zeggen.

Wat het maken van geluid bij de film betreft zijn de mogelijkheden van de JPS

Musici en componist zijn met vleugel en orgels altijd binnen handbereik

STUDIOS BV onbepert. Het gaat zelfs zover dat de filmmuziek in eigen beheer wordt gemaakt, waarvoor een complete groep musici en componist bij wijze van spreken dag en nacht klaar staat. In de studio staan voor hen een concertvleugel en verschillende elektronische orgels ter beschikking, omdat die zaken nu eenmaal moeilijk te vervoeren zijn.

Zestien sporen

Ook verschillende commerciële grammofoonplatenproducties hebben hun oorsprong op de Burggravenlaan 26, waar Junior achter de knoppen van zijn grote meng- en tractafel verscheidene dimensies aan het geluid toevoegt. Dat gebeurt meestal achteraf, want bij de opnamen verhuizen alle geluiden 'droog' naar de 16 (!) sporen van een op afstand bediende recorder, die met tape van 5 cm breed is uitgerust. Op die manier is ieder instrument apart te behandelen voor de eindmix.

Op dezelfde kamer als de 16 sporen recorder, staan enkele manshoge 16 mm perforecorders, waarop synchrone geluidsbanden voor gebruik op de montagetafel kunnen worden geproduceerd

of gemixt. Al deze faciliteiten staan niet alleen ter beschikking voor de eigen producties van de Pieëtes: één van de peilers van Joops bedrijf is de serviceverlening aan derden. In zijn huis scharrelen voortdurend 'vreemde' figuren rond, die zo met hun eigen klus bezig zijn. En in geval van nood, zijn de Jopen altijd in de buurt. Een prettig idee.

Meedenkende acteurs

Van alle films waarvan Joop Pieëte sr. als professional de productie werd toevertrouwd, zijn de STER-spotjes van 'meneer Jamin' met Lex Goudsmit bij het grote publiek wel het bekendst. Zijn laatste werkstuk was een reclamespeelfilmpje van een kwartier over het succes dat met Asahi Pentax lenzen te bereiken is. In deze 'WHAT'S THE SECRET' zien we de twee Engelse acteurs Arthur Löwe en Daniël Abireni, beter bekend als de pastoors uit de KRO serie 'Alle zegen komt van boven'. Joop vindt het altijd een hele belevenis om met zulke ervaren acteurs te mogen werken. Joop: 'Ze denken helemaal met je mee, waardoor er weleens vragen als 'Kun je dat nou wel snijden?' gesteld worden'.

Fotohobby

Ondanks de drukte in de filmwereld is Joop toch zijn fotohobby nog trouw gebleven. Op zijn knutselkamer helemaal op zolder treffen we een batterij diaprojectoren, waarmee hij naast elkaar en over elkaar heen wonderlijk gevormde en kleurrijke beelden op het boek tovert, omkleed met prachtige stereomuziek uit eigen studio. De plaatjes zijn ontstaan met behulp van een microscoop, waaronder zich kristallen bevinden, die met gepolariseerd licht worden beschenen. Een ding zal duidelijk zijn: Wie van techniek houdt, raakt bij Joop niet gauw uitgekeken.

Toch is filmen als hobby ook nog niet van de baan. Samen met vriend Hans van Oosterom is Joop bezig om al zijn vroegere werk te rubriceren, met de bedoeling om daar nieuwe films uit samen te stellen. Zo blijven de roemrijke dagen van weleer in herinnering, want ondanks zijn succes in het filmberoep, blijft er in het hart van de bijzondere man, die Joop Pieëte ongetwijfeld is, een zeer warm plekje open voor de amateurs.



Vader en zoon achter het imposante mengpaneel van de geluidsstudio.

Arie Rijsterborgh